

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 21. 5. 2013
COM(2013) 292 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Maximalizácia vplyvu migrácie na rozvoj

**Prínos EÚ pre dialóg OSN na vysokej úrovni a ďalšie kroky smerom k upevneniu
vzt'ahu medzi rozvojom a migráciou**

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

Maximalizácia vplyvu migrácie na rozvoj

Prínos EÚ pre dialóg OSN na vysokej úrovni a ďalšie kroky smerom k upevneniu vzťahu medzi rozvojom a migráciou

1. Úvod

Dialóg na vysokej úrovni o medzinárodnej migrácii a rozvoji, ktorý sa konal v septembri 2006, bol prvým podujatím na vysokej úrovni organizovaným Valným zhromaždením OSN a venovaným výlučne diskusii o viacrozmerných aspektoch medzinárodnej migrácie a rozvoja. Ďalší takýto dialóg na vysokej úrovni sa bude konať 3. až 4. októbra 2013.

Otázka migrácie sa v rámci svetového programu stále viac dostáva do centra pozornosti a považuje sa za výkonný prostriedok posilňovania rozvoja v krajinách pôvodu aj v cieľových krajinách. Dokazuje to okrem iného aj správa z roku 2012 „Realizing the Future We Want for All“ (Vytváranie budúcnosti, akú chceme pre všetkých), ktorú vypracovala systémová pracovná skupina OSN pre program rozvoja OSN po roku 2015 a podľa ktorej je migrácia kľúčovým aspektom, pokiaľ ide o dynamiku celosvetovej populácie a inkluzívny hospodársky a sociálny rozvoj.

Zvýšená regionálna a globálna mobilita obyvateľov, štrukturálne zmeny v celosvetovom hospodárstve a súčasná hospodárska kríza vytvárajú nové možnosti a príležitosti pre krajiny pôvodu, tranzitu a cieľové krajiny. Tohtoročný dialóg na vysokej úrovni ponúka jedinečnú príležitosť pracovať na celosvetovom programe, ktorého cieľom je účinné a inkluzívne riadenie migrácie, ale tiež poskytuje možnosť identifikovať opatrenia na podporu úlohy migrantov ako nositeľov inovácií a rozvoja. Celková téma dialógu na vysokej úrovni v roku 2013 je „identifikácia konkrétnych opatrení na posilnenie súdržnosti a spolupráce na všetkých úrovniach s cieľom posilniť výhody medzinárodnej migrácie pre migrantov a dané krajiny, zintenzívniť dôležitý vzťah medzi migráciou a rozvojom a zároveň obmedziť jeho negatívne účinky“¹.

Maximalizácia pozitívneho vplyvu migrácie na rozvoj predstavuje pre EÚ dôležitú politickú prioritu, čo dokazuje aj duálny politický rámec v tejto oblasti. Migrácia a rozvoj je jednou zo štyroch prioritných oblastí globálneho prístupu k migrácii a mobilite (GPMM)², ktorý predstavuje ucelený rámec externej migračnej politiky EÚ. Otázka migrácie je aj osobitnou prioritou v Programe zmien EÚ³, ktorý vymedzuje rámec rozvojovej politiky EÚ. Názory migrantov sú kľúčovým bodom globálneho prístupu k migrácii a mobilite, pričom posilňovanie ľudských práv migrantov predstavuje prioritu pre všetky aktivity EÚ týkajúce sa migrácie a rozvoja.

Toto oznámenie má dva ciele. Vytvára základ pre spoločný postoj EÚ a jej členských štátov (ďalej len „EÚ“) na vyššie spomenutom dialógu, vrátane hlavných bodov, ktoré by mohli zlepšiť globálnu spoluprácu. Oddiely 2 až 5 sú rozdelené podľa tém, o ktorých sa bude počas dialógu na vysokej úrovni diskutovať v rámci štyroch okrúhlych stolov. V oddiele 6 oznámenia sa okrem toho uvádzajú návrhy, ako by EÚ mohla vo svojich vlastných politikách

¹ Uznesenie Valného zhromaždenia OSN 67/219 z 21. decembra 2012.

² KOM(2011) 743 v konečnom znení: oznámenie o globálnom prístupe k migrácii a mobilite

³ KOM(2011) 637 v konečnom znení: oznámenie o zvyšovaní vplyvu rozvojovej politiky EÚ: program zmien

a postupoch upevniť vzťah medzi migráciou a rozvojom a aké opatrenia by mala prijať, aby bolo možné zaistiť systematické zohľadňovanie úlohy, ktorú otázky migrácie a mobility zohrávajú v rámci udržateľného rozvoja. Tento oddiel je preto aj odpoveďou na požiadavku Rady, a to aby EÚ v oblasti migrácie a rozvoja zaujala „ambicióznejší postoj zameraný na budúcnosť“, ako bolo uvedené v záveroch Rady z 29. mája 2012 v súvislosti s globálnym prístupom k migrácii a mobilite.

2. OKRÚHLÝ STÔL 1: ZHODNOTENIE VPLYVU MEDZINÁRODNEJ MIGRÁCIE V OBLASTI UDRŽATEĽNÉHO ROZVOJA A URČENIE PRÍSLUŠNÝCH PRIORÍT V SÚVISLOSTI S PRÍPRAVOU RÁMCA PRE ROZVOJ PO ROKU 2015

2.1. Potreba širšieho pohľadu na vzájomné vzťahy medzi migráciou a rozvojom

Diskusia o migrácii a rozvoji sa zvyčajne sústredila na obmedzený počet tém, ako napr. remitencie, diaspóry, „únik mozgov“ a cirkulujúca migrácia, pričom pozornosť bola skôr venovaná migrácii do krajín OECD, ako migrácii medzi krajinami s nízkymi a strednými príjmami. V týchto „tradičných“ otázkach stále (aj na úrovni EÚ) existuje priestor na zlepšenie politik a ich implementácie⁴, avšak je potrebné posunúť sa vpred, pretože prístup ku komplexnému riešeniu všetkých dôležitých otázok nie je dostatočný.

K pohybu obyvateľstva dochádza v krajinách na celom svete a tento trend sa pravdepodobne ešte prehĺbi. Z celkového odhadovaného počtu 214 miliónov medzinárodných migrantov na celom svete tvoria väčšinu (150 miliónov) občania krajín, ktoré nie sú členmi OECD. Jav medzinárodnej migrácie sa vo veľkej miere vyskytuje v rámci jednotlivých regiónov, a to najmä v rozvojových krajinách. Odhaduje sa napríklad, že viac ako 80 % afrických migrantov žije v iných afrických krajinách.

Migrácia v rozvojových krajinách navyše predstavuje významný, ale stále často ignorovaný jav, ktorý vytvára podobné príležitosti a výzvy ako medzinárodná migrácia.

Rozvoj okrem blízkeho vzťahu s migráciou podporuje a opiera sa aj o **mobilitu** (krátkodobé návštevy podnikateľov, pracovníkov, študentov, turistov, ľudí navštevujúcich svoje rodiny atď.). Mobilita je základným prvkom, ktorý upevňuje úlohu mestských centier na južnej pologuli a vytvára z nich centrá rozvoja a strediská hospodárskej, sociálnej a kultúrnej výmeny. Takisto pomáha rozvojovým krajinám začleniť sa do regionálnych a svetových trhov.

Nútená migrácia naďalej zostáva celosvetovým problémom. Veľká väčšina celosvetovej populácie utečencov – čo je viac ako 15 miliónov – žije v rozvojových krajinách a často sa dlhodobo nachádza v situáciách, ktoré pre hostiteľské spoločenstvá predstavujú závažný problém. Prítomnosť utečencov a iných nútených migrantov však môže priniesť aj nové možnosti a výhody pre vnútroštátne či miestne hospodárstva, a to prostredníctvom ľudského kapitálu utečencov, napr. poskytnutím kvalifikovanej pracovnej sily či vytvorením dopytu po tovare a službách. Opatrenia, ktoré umožňujú využiť potenciál utečencov na urýchlenie rozvoja, môžu posilniť ich sebestačnosť, a tým prispieť k zvýšeniu kvality ochrany utečencov, ktorá je prínosom aj pre hostiteľské krajiny.

⁴ Pracovný dokument útvarov Komisie o migrácii a rozvoji [SEK(2001) 1353 v konečnom znení] priložený k oznámeniu Komisie o globálnom prístupe k migrácii a mobilite z 18. novembra 2011 obsahuje niekoľko návrhov v tejto oblasti.

Migrácia a mobilita je čoraz viac ovplyvňovaná aj **zmenou klímy** a zhoršovaním stavu životného prostredia. Súčasné dôkazy naznačujú, že v budúcnosti bude vo väčšine prípadov dochádzať k pohybu obyvateľstva najmä v rámci rozvojových krajín alebo medzi nimi⁵.

Migrácia a mobilita pozitívnym aj negatívnym spôsobom výrazne ovplyvňujú udržateľný **hospodársky, sociálny a environmentálny** rozvoj v krajinách pôvodu a v cieľových krajinách s nízkymi a strednými príjmami:

- V **krajinách pôvodu** sú ekonomické výhody migrácie dobre zdokumentované a prispievajú k zníženiu chudoby prostredníctvom prevodov remitencií a investičných iniciatív diaspóry. Finančný, ľudský a sociálny kapitál z diaspóry môže byť rovnako užitočný pri napĺňaní cieľov sociálneho rozvoja vrátane rozvojových cieľov tisícročia v oblasti zdravotníctva a vzdelávania. Remitencie a iné príspevky migrantov môžu takisto pomôcť komunitám pôvodu v tom, že sa lepšie prispôbia nepriaznivým vplyvom klimatických zmien. Pracovné príležitosti v zahraničí môžu byť pre mladých ľudí motiváciou na dosiahnutie vhodnej kvalifikácie. Dôsledky migrácie v súvislosti s ľudským rozvojom sú však zložité, čo dokazujú aj obavy týkajúce sa „úniku mozgov“ a negatívne sociálne vplyvy migrácie na tých obyvateľov, ktorí zostanú vo svojej krajine. Migrácia môže mať napríklad negatívny vplyv na rozvojové ciele tisícročia v oblasti zdravotníctva, pretože prispieva k tzv. úniku mozgov a globálnemu nerovnomernému rozloženiu zdravotníckych pracovníkov.
- V **cieľových krajinách** môže správne riadená migrácia pomôcť vyrovnať deficit na trhu práce, poskytnúť pracovnú silu a tým podporiť štrukturálne hospodárske zmeny, podnietiť inovácie prostredníctvom dynamického prístupu migrantov a prispieť k zlepšeniu systémov sociálneho zabezpečenia. Migrácia a mobilita môžu predstavovať problémy pri riadení urbanizácie, ale na druhej strane sú dôležité pre fungovanie miest ako centier rastu. Bez účinného riadenia môžu byť náklady týkajúce sa migrácie pomerne vysoké a môže dochádzať k sociálnemu napätiu s hostiteľskou populáciou, ktoré často využívajú populistické sily, alebo sa môže vytvárať tlak v súvislosti s obmedzenými zdrojmi. Nekontrolovaná migrácia môže zvýšiť ohrozenie bezpečnosti, najmä v nestabilných štátoch.

Migrácia preto vo vzťahu k rozvoju predstavuje **príležitosť, ale aj veľkú výzvu**. Nepochybne pozitívne ovplyvňuje úsilie zamerané na dosiahnutie mnohých rozvojových cieľov tisícročia. Na druhej strane negatívne účinky nesprávne riadenej migrácie môžu zabrzdiť pokrok smerom k udržateľnému rozvoju.

2.2. Migrácia a rámec pre rozvoj po roku 2015

Komisia víta rastúci záujem týkajúci sa otázky začlenenia kľúčových faktorov rozvoja – migrácie a mobility – do programu rozvoja OSN po roku 2015⁶. Víta aj diskusiu o tom, či je možné rozvinúť jednotlivé ukazovatele kvality rôznych aspektov riadenia migrácie. Je potrebné vyvinúť úsilie a zabezpečiť, aby boli výsledky dialógu na vysokej úrovni relevantné pre širší proces po roku 2015 a aby boli do neho aj začlenené.

Program po roku 2015 a medzinárodná konferencia o populácii a demografii po roku 2014 predstavujú v tomto kontexte vhodné príležitosti pre diskusiu o dynamike populácie, ale

⁵ SWD(2013) 138 v konečnom znení: pracovný dokument útvarov Komisie o zmene klímy, zhoršení stavu životného prostredia a migrácii

⁶ Stanovisko Európskej komisie o programe rozvoja OSN po roku 2015 je podrobnejšie rozpracované v dokumente KOM(2013) 92 v konečnom znení: oznámenie s názvom „Dôstojný život pre všetkých: skončujeme s chudobou a zaistíme trvalo udržateľnú budúcnosť pre celý svet“

aj o výzvach a možnostiach, ktoré v oblasti rozvoja vytvárajú migrácia a mobilita, vrátane súvislosti s globálnym vývojom na trhu práce, širšími demografickými trendmi v rôznych regiónoch a pohybom obyvateľstva v rozvojových krajinách.

2.3. Kľúčové body dialógu na vysokej úrovni

- *Migrácia a mobilita musia byť uznané ako „hlavné faktory“, ktoré umožňujú rozvoj.* Mali by byť na všetkých úrovniach zohľadnené jednotlivými aktérmi rozvoja a mali by byť začlenené do rámca pre rozvoj po roku 2015. Podpora účinného riadenia migrácie je dôležitá pre maximalizáciu pozitívnych a minimalizáciu negatívnych vplyvov migrácie na rozvoj.
- *Program rozvoja a migrácie by sa mal rozšíriť⁷.* Mal by sa uznať čoraz väčší význam migračných tokov v rámci rozvojových krajín a medzi nimi, a pri vytváraní vnútroštátnej a regionálnej rozvojovej politiky by sa mali zohľadniť pozitívne a negatívne vzájomné vzťahy s hospodárskym a sociálnym rozvojom.
- *Vzájomné väzby medzi zmenou klímy, zhoršovaním stavu životného prostredia a migráciou vyžadujú zvýšenú pozornosť, najmä v kontexte rozvoja.*

3. OKRÚHLY STÔL 2: PRIJATIE OPATRENÍ, KTORÉ BY ZABEZPEČILI REŠPEKTOVANIE A OCHRANU ĽUDSKÝCH PRÁV MIGRANTOV, NAJMÄ POKIAĽ IDE O ŽENY A DETI, ĎALEJ OPATRENÍ, KTORÉ BY POMOHLI PREDCHÁDZAŤ A BOJOVAŤ PROTI PAŠOVANIU MIGRANTOV A OBCHODOVANIU S ĽUĎMI, A NAPOKON OPATRENÍ, KTORÉ BY ZABEZPEČILI RIADNU A BEZPEČNÚ MIGRÁCIU V SÚLADE S PREDPISMI

3.1. Ľudské práva všetkých migrantov

Rešpektovanie práv migrantov a utečencov je **základným prvkom politiky EÚ**. Európska únia disponuje rozvinutou politikou na ochranu práv migrantov. V priebehu posledného desaťročia prijala rad smerníc, ktorých cieľom je zabezpečiť rovnosť v oblasti zamestnania, vzdelávania a odbornej prípravy. Rovnosť je zakotvená v Európskom dohovore o ľudských právach a v Charte základných práv EÚ, ktoré sa vzťahujú na občanov EÚ a na štátnych príslušníkov nečlenských krajín EÚ.

Pravidlá EÚ týkajúce sa migrácie stanovili jedinečné normy, pokiaľ ide o **práva na sociálne zabezpečenie** migrantov. Napríklad po piatich rokoch legálneho pobytu získajú štátni príslušníci nečlenských krajín EÚ za určitých podmienok rovnaké práva ako štátni príslušníci EÚ, a to v oblastiach ako je sociálne zabezpečenie, sociálna pomoc a sociálna ochrana⁸.

Európska únia na seba prevzala záväzky v oblasti **boja proti rasizmu, xenofóbii a diskriminácii** migrantov a osôb pochádzajúcich z prostredia migrantov (napr. z druhej a tretej generácie migrantov), zabezpečenia spravodlivého zaobchádzania so štátnymi príslušníkmi nečlenských krajín EÚ a podpory **integračnej politiky** zaručujúcej práva a povinnosti, ktoré sú porovnateľné s právami a povinnosťami občanov EÚ. Únia vypracovala niekoľko nástrojov na podporu integrácie migrantov s legálnym pobytom, ako napr. Európsky fond pre integráciu, európsku webovú lokalitu o integrácii, európske fórum pre integráciu a „Príručku o integrácii pre tvorcov politiky a odborníkov“.

Európska únia sa zaväzuje podporovať rovnako vysoké štandardy aj v rámci externej migračnej politiky. Zintenzívnenie ochrany **ľudských práv migrantov** predstavuje **prierezovú prioritu** v spolupráci s nečlenskými krajinami EÚ. Únia sa zaväzuje posilňovať

⁷ Opatrenia, ktoré je potrebné vykonať v tejto súvislosti na úrovni EÚ, sú popísané v oddiele 6.

⁸ Článok 11 smernice Rady 2003/109/ES o právnom postavení štátnych príslušníkov tretích krajín, ktoré sú osobami s dlhodobým pobytom, Ú. v. EÚ L 16, 23.1.2004.

integračnú politiku a podporovať ochranu práv migrantov a utečencov v partnerských krajinách a zo strany týchto partnerských krajín. Ide o zlepšenie prístupu k základným a iným právam, medzi ktoré patrí prístup k vzdelaniu a zdravotnej starostlivosti, právo na prácu, právo na voľný pohyb, zníženie počtu osôb bez štátnej príslušnosti, odstránenie svojvoľného zadržiavania migrantov, prístup k spravodlivosti a rovnosť so štátnymi príslušníkmi v otázkach zamestnania.

Presadzovanie práv migrantov sa realizuje prostredníctvom komplexného medzinárodného **právneho a normatívneho rámca**. Hlavné dokumenty, ktoré sa musia uplatňovať u migrantov, ako aj u štátnych príslušníkov, zahŕňajú: Všeobecnú deklaráciu ľudských práv, Medzinárodné pakty o občianskych a politických právach a o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, Ženevský dohovor o právnom postavení utečencov z roku 1951 a protokol k tomuto dohovoru z roku 1967, Dohovor o právnom postavení osôb bez štátnej príslušnosti z roku 1954, Dohovor OSN o znížení počtu osôb bez štátnej príslušnosti z roku 1961, Dohovor o právach dieťaťa, dva palermské protokoly OSN o pašovaní migrantov a o obchodovaní s ľuďmi, Medzinárodný dohovor o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie, Dohovor OSN proti mučeniu a dohovor Medzinárodnej organizácie práce (MOP) o dôstojnej práci pre pracovníkov v domácnosti. Je však potrebné vynaložiť väčšie úsilie, pokiaľ ide o intenzívnejšiu **implementáciu** medzinárodne dohodnutých rámcov a **presadzovanie** ochrany ľudských práv migrantov, najmä na vnútroštátnej a regionálnej úrovni. V tejto súvislosti je dôležité, aby boli vytvorené politiky a prijaté opatrenia na podporu ľudských práv osôb, ktoré nemajú na svoj pobyt povolenie.

Členské štáty EÚ nepodpísali **Dohovor OSN o ochrane práv všetkých migrujúcich pracovníkov a členov ich rodín** z roku 1990. V dohovore totiž nie sú dostatočne rozlíšené hospodárske a sociálne práva legálnych a nelegálnych migrujúcich pracovníkov, čo nie je v súlade s vnútroštátnymi politikami a politikou EÚ. Táto skutočnosť teda predstavuje zásadnú prekážku. Čo je však dôležité, nástroje EÚ poskytujú oveľa vyššiu ochranu legálnym aj nelegálnym migrantom a prinášajú ešte väčšie záruky ako spomínaný dohovor. Z dlhodobého hľadiska by mohla nastať príležitosť opätovne zvážiť súčasný kompozitný normatívny rámec, ako aj možnosť vypracovať nový dohovor o právach všetkých migrujúcich pracovníkov, ktorý by bol upravený podľa skutočných podmienok a výziev 21. storočia.

3.2. Riadna, legálna a bezpečná migrácia

S cieľom informovať migrantov o ich právach a rôznych imigračných postupoch Komisia v roku 2011 zriadila **portál EÚ pre prísťahovalectvo**⁹. Portál obsahuje informácie pre štátnych príslušníkov nečlenských krajín EÚ, ktorí sa chcú do EÚ presťahovať. Takisto poskytuje praktické informácie o postupoch vo všetkých členských štátoch a pre všetky kategórie migrantov. Európska únia uvažuje aj o tom, že by podporila vytvorenie špecializovaných **stredísk na poskytovanie zdrojov v oblasti migrácie a mobility** v niektorých partnerských krajinách, a to s cieľom zjednodušiť opatrenia týkajúce sa prípravy pred odchodom, návratu a opätovného začlenenia.

Zmiešané druhy pohybu, pri ktorých ľudia rôzneho pôvodu a s rôznymi potrebami využívajú rovnaké trasy a dopravné prostriedky, predstavujú zložité výzvy pre jednotlivé štáty, najmä z hľadiska skúmania potrieb pre rozličné skupiny osôb. Je dôležité, aby orgány pri riadení týchto tokov zabezpečili medzinárodnú ochranu osobám, ktoré to potrebujú, a aby sa s nelegálnymi migrantmi zaobchádzalo dôstojne, nie ako so zločincami.

Migranti, ktorí nemajú na svoj pobyt povolenie, sú totiž často viac **zraniteľní** voči vykorisťovaniu a zneužívaniu. Nelegálna migrácia obmedzuje schopnosť migrantov

⁹ <http://ec.europa.eu/immigration>.

podporovať vlastné krajiny pôvodu a zvyšuje pravdepodobnosť negatívnych dosahov v oblasti rozvoja pre cieľové krajiny.

Európska únia sa zaväzuje presadiť právne predpisy a politiku zameranú na obmedzenie nelegálnej migrácie. Podporuje spôsoby legálnej migrácie a jej cieľom je predchádzať a bojovať proti nelegálnej migrácii, napr. prostredníctvom riadenia hraníc a prostredníctvom politik návratu a readmisie. Európska únia tiež podniká kroky na **trestanie tých, ktorí migrantov zneužívajú**. Smernica o sankciách voči zamestnávateľom z roku 2009 je kľúčovým nástrojom obsahujúcim ustanovenia, ktorých cieľom je obmedziť právnu nejednoznačnosť a zabrániť vykorisťovaniu migrantov s nelegálnym pobytom. Táto smernica nestanovuje sankcie voči migrujúcim pracovníkom s nelegálnym pobytom, ale zameriava sa na zamestnávateľov, ktorí zneužívajú migrantov v zraniteľnej situácii.

Európska únia takisto pomáha rozvojovým krajinám presadzovať vlastnú politiku a posilňovať kapacity, aby bolo možné zabezpečiť riadnu, legálnu a bezpečnú migráciu. Podporuje program dôstojnej práce, sociálnu ochranu a politiky, ktorých cieľom je zjednodušiť regionálnu mobilitu pracovnej sily. Podporuje aj integrované riadenie hraníc ako prostriedok vytvorenia **otvorených a bezpečných hraníc** a rešpektovania práv na hraniciach vrátane práva požiadať o azyl.

Pozornosť na medzinárodnej úrovni by sa mala ďalej venovať **podpore a ochrane migrantov, ktorí sa ocitli v kritickej humanitárnej a život ohrozujúcej situácii a v núdzi**, či už počas cesty alebo počas pobytu v hostiteľskej krajine. Mimoriadnu pozornosť je potrebné venovať aj ženám, deťom a iným osobám, ktoré sa nachádzajú v obzvlášť zraniteľnej situácii.

3.3. Obchodovanie s ľuďmi

Závazok EÚ v oblasti prevencie a boja proti pašovaniu migrantov, ako aj úsilie vynaložené s cieľom eliminovať obchodovanie s ľuďmi, sa prejavuje v mnohých iniciatívach, opatreniach a programoch financovania realizovaných už od deväťdesiatych rokov dvadsiateho storočia. Veľkým krokom vpred bolo v roku 2011 prijatie smernice o prevencii obchodovania s ľuďmi a boji proti nemu a o ochrane obetí obchodovania¹⁰. Smernica sa nezameriava len na presadzovanie práva, ale jej cieľom je aj predchádzať trestným činom a zabezpečiť, aby boli obeť obchodovania chránené a aby mali možnosť zotaviť sa a znovu sa začleniť do spoločnosti. Stratégia EÚ z roku 2012 zameraná na odstránenie obchodovania s ľuďmi¹¹ navyše obsahuje opatrenia, ktorých cieľom je zabezpečiť lepšiu spoluprácu a koordináciu medzi všetkými subjektmi zaoberajúcimi sa problémom obchodovania s ľuďmi vrátane vlád, občianskej spoločnosti a medzinárodných organizácií. Budúce aktivity budú zahŕňať financovanie výskumu a projektov, vytvorenie platforiem, vypracovanie usmernení a najlepších postupov, odbornú prípravu atď.

Obchodovanie s ľuďmi predstavuje v rámci externej spolupráce EÚ prioritu, ktorou sa systematicky zaoberajú príslušné dohody a partnerstvá s nečlenskými krajinami EÚ. Táto priorita je dôležitá aj v kontexte všetkých dialógov EÚ týkajúcich sa migrácie a mobility.

3.4. Kľúčové body dialógu na vysokej úrovni

- *Všetky štáty by mali zabezpečiť, aby sa ochrana ľudských práv migrantov stala prierezovou politickou prioritou, a mali by presadzovať príslušné medzinárodné nástroje v oblasti ľudských práv.*

¹⁰ 2011/36/EÚ.

¹¹ KOM(2012) 286 v konečnom znení.

- *Všetky štáty by mali rešpektovať dôstojnosť a podporovať základné a ľudské práva migrantov, bez ohľadu na právne postavenie migrantov. Všetky štáty by sa mali zaviazali, že budú chrániť a posilňovať postavenie žiadateľov o azyl a zraniteľných skupín migrantov, akými sú napr. neplnoleté osoby bez sprievodu, obeť obchodovania s ľuďmi, ženy a deti.*
- *Všetky štáty by mali vypracovať vnútroštátnu politiku, ktorej cieľom by bolo začlenenie migrantov do spoločnosti, ako aj prevencia a boj proti xenofóbii či diskriminácii. Táto politika by mala byť určená aj ľuďom pochádzajúcim z prostredia migrantov.* Všetky štáty by mali podniknúť rúzne kroky proti všetkých formám vykorisťovania v zamestnaní, pokiaľ ide o legálnych aj nelegálnych migrantov, a zaviesť účinné sankcie voči zamestnávateľom nelegálnych zahraničných pracovníkov.
- *Všetky štáty by mali ratifikovať a zaviesť medzinárodné nástroje, ktoré pomôžu v boji proti pašovaniu a obchodovaniu s ľuďmi. Ďalej je potrebné vypracovať alebo zlepšiť celoštátne a regionálne politiky v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi a zintenzívniť spoluprácu týkajúcu sa prevencie, trestného stíhania páchatel'ov a ochrany obetí obchodovania.*
- *Takisto je potrebné zdôrazniť dôležitosť poskytovania informácií (potenciálnym) migrantom, pokiaľ ide o imigračné postupy, ich práva a hospodárske či sociálne pomery v plánovanej cieľovej krajine.*

4. OKRÚHLÝ STÔL 3: POSILNENIE PARTNERSTVA A SPOLUPRÁCE V OBLASTI MEDZINÁRODNEJ MIGRÁCIE, VYTVORENIE MECHANIZMOV, KTORÉ BY POMOHLI ÚČINNE ZAČLENÍŤ OTÁZKU MIGRÁCIE DO ROZVOJOVEJ POLITIKY, A PRESADZOVANIE SÚDRŽNOSTI NA VŠETKÝCH ÚROVNIACH

4.1. Partnerstvo a spolupráca

Účinné medzinárodné partnerstvá medzi jednotlivými krajinami sú mimoriadne dôležité, pretože môžu maximalizovať pozitívny vplyv migrácie na krajiny pôvodu, cieľové krajiny aj na samotných migrantov.

Európska únia sa zapája do **všestranného dialógu a spolupráce** s mnohými regiónmi a nečlenskými krajinami EÚ. Tento druh spolupráce sa týka všetkých štyroch rovnako dôležitých oblastí globálneho prístupu k migrácii a mobility: i) posilnenie legálnej migrácie a zjednodušenie mobility, ii) prevencia a boj proti nelegálnej migrácii a obchodovaniu s ľuďmi, iii) maximalizácia vplyvu migrácie a mobility na rozvoj a iv) podpora medzinárodnej ochrany.

Európska únia iniciovala **regionálne a bilaterálne dialógy** o migrácii a mobility so susednými krajinami a ďalšími významnými partnermi, a tým umožnila určiť spoločné priority pre spoluprácu na jednotlivých migračných trasách. S cieľom nadviazať s partnerskými krajinami intenzívnejší politický dialóg a operatívnu spoluprácu, ktoré by boli prispôsobené potrebám a týkali by sa všetkých oblastí globálneho prístupu k migrácii a mobility, boli zavedené dva špecifické bilaterálne rámce – **partnerstvá v oblasti mobility a spoločné programy v oblasti migrácie a mobility**. Prebiehajú aj rokovania o príslušných **právnych nástrojoch** a vykonávanie týchto nástrojov, a to vrátane dohôd o zjednodušení vízového režimu (spolu s readmisnými dohodami), ktoré by mali zjednodušiť kontakt medzi EÚ a jej kľúčovými partnermi. Financujú sa mnohé programy a konkrétne aktivity.

Všetky politické dialógy o migrácii a rozvoji by mali byť inkluzívne a ich súčasťou by prípadne mali byť mimovládne subjekty, ako napr. súkromný sektor, organizácie

zamestnávateľov a pracovníkov, akademická obec, občianska spoločnosť a najmä organizácie zastupujúce práva migrantov či organizácie na ochranu ľudských práv.

4.2. Začlenenie migrácie do rozvojovej politiky

Začlenenie aspektov prisťahovalectva a vysťahovalectva do rozvojových stratégií na všetkých úrovniach je **prvý kľúčový krok na podporu riadiacich rámcov pre maximalizáciu rozvojového potenciálu migrácie a mobility**. Pokrok je však aj naďalej neprimeraný, najmä na úrovni stratégie partnerských krajín, akou sú napr. strategické dokumenty o znižovaní chudoby (PRSP).

Naďalej je potrebné podporovať začleňovanie migrácie do vnútroštátnych rozvojových stratégií. Ak sa ako východisko použije model rozvoja, ciele a priority partnerských krajín, začlenenie migrácie do vnútroštátnych a odvetvových rozvojových stratégií môže výrazne zlepšiť **zodpovednosť partnerských krajín za opatrenia, ako aj udržateľnosť a súdržnosť** týchto opatrení, a to v záujme maximalizácie vplyvu migrácie na rozvoj. Opatrenia by mali byť založené na princípe zapojenia viacerých zainteresovaných strán a všetkých príslušných ministerstiev.

Vyžaduje sa väčší pokrok aj na **úrovni darcov** vrátane Komisie. Komisia vynaložila veľké úsilie, aby sa migrácia stala prioritnou oblasťou externej spolupráce, a **v rokoch 2004 až 2012 vyčlenila takmer 1 miliardu EUR na viac ako 400 projektov súvisiacich s migráciou**. V oblasti externej spolupráce EÚ sa dosiahli výborné výsledky pri budovaní kapacít pre riadenie migrácie v súlade s externou migračnou politikou EÚ a cieľom znižovania chudoby.

Vzhľadom na zvýšenú mobilitu osôb sa však vyžaduje ďalšie úsilie, aby bolo možné zabezpečiť, že základom rozvojových iniciatív EÚ v sektoroch, ako zamestnanosť, ľudské práva, obchod, poľnohospodárstvo alebo životné prostredie, bude úplné uznanie potenciálu riadne riadenej migrácie a mobility ako kľúčových faktorov rozvoja.

Aby bolo možné podporiť úsilie o rozvoj spoločného chápania významu migrácie zo strany jednotlivých aktérov rozvoja, sú potrebné údaje o tom, ako môže migrácia urýchliť alebo spomaliť pokrok v rámci dosahovania rozvojových cieľov, a to najmä v oblastiach, ktoré sú najviac ovplyvnené problémami týkajúcimi sa demografických a pracovných otázok. Okrem toho sú potrebné nástroje, ktoré **tieto poznatky premenia na operatívne usmernenia**, inak zostanú politické záväzky týkajúce sa začlenenia migrácie nenaplnené.

V roku 2005 Komisia v súvislosti s tvorbou programov v rozvojovej oblasti zaviedla používanie **migračných profilov**, ktoré považuje za účinné nástroje na vypracovanie porovnateľných údajov a na podporu vytvárania migračnej politiky. Stručné migračné profily môžu byť užitočným zdrojom porovnateľných údajov o migračných tokoch, napr. použitím hlavných ukazovateľov vypracovaných skupinou pre globálnu migráciu (**GMG**) a príručky „Migračné profily – ako čo najlepšie využiť tento proces“.

V ostatných rokoch EÚ výrazne podporuje „**rozšírené migračné profily**“, ktoré umožňujú zapojenie všetkých zainteresovaných strán do procesu špecifického pre každú krajinu. Zodpovednosť je v rukách partnerskej krajiny a udržateľnosť je zabezpečená prostredníctvom súvisiaceho budovania kapacít. Komisia sa zaväzuje podporovať partnerské krajiny, ktoré chcú používať rozšírené migračné profily na to, aby lepšie pochopili celkový vplyv migrácie na hospodársky, sociálny a environmentálny rozvoj a aby ich vnímali ako základ pri prijímaní cielených politických opatrení.

Účinná **politická súdržnosť** má kľúčový význam pre účinné začlenenie migrácie do rozvojovej politiky a mala by byť cieľom na všetkých príslušných úrovniach vrátane vnútroštátnych rámcov, akým je napr. strategický dokument o znižovaní chudoby, ale aj na regionálnej, miestnej a multilaterálnej úrovni. Samotná EÚ je dobrým príkladom toho, ako

môže regionálna spolupráca v oblasti migrácie podporiť **súdržnosť politik v záujme rozvoja**. Povinnosť zabezpečiť súdržnosť politik v záujme rozvoja je zakotvená v Zmluve o EÚ a na jej vykonávanie bolo vytvorených množstvo operatívnych nástrojov vrátane polročných správ¹².

Plánovanie rozvoja vykonávané **miestnymi orgánmi** zaručuje, že v diskusiách sa väčšia pozornosť sústreďuje na otázky migrácie a rozvoja. Úloha mestských správ je kľúčová, pretože rastúca migrácia a **urbanizácia** predstavujú navzájom súvisiace otázky, ktoré majú veľký vplyv na spoločnosti na celom svete. Mestá majú totiž potenciál slúžiť ako katalyzátor sociálnych zmien. Mestá na južnej pologuli však rovnako čelia významným výzvam, a to najmä takým, ktoré sa týkajú dosiahnutia udržateľnej urbanizácie. Výmenu poznatkov a skúseností medzi mestami o témach, ako je napr. prístup na trh práce, integrácia, územné plánovanie a infraštruktúra, je potrebné podporovať, a to najmä ako spôsob prínosu migrantov pre mestá alebo regióny. Táto podpora môže spočívať napr. vo vytvorení špecializovanej celosvetovej siete miest a mestských regiónov, ktorá by sa venovala daným otázkam.

4.3. **Mnohostranná súdržnosť v riadení migrácie**

Komisia uznáva významný prínos osobitného zástupcu generálneho tajomníka OSN pre medzinárodnú migráciu a rozvoj, najmä pokiaľ ide o podporovanie otázok migrácie a rozvoja. Uznáva aj dôležitú úlohu skupiny pre globálnu migráciu (GMG) ako medziagentúrneho koordinačného orgánu v oblasti migrácie. Zintenzívnenie koordinácie v tejto oblasti medzi všetkými príslušnými agentúrami OSN by mohlo výrazne prispieť k vytvoreniu súdržnejšej globálnej politiky v súvislosti s migráciou a rozvojom. Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM), ako popredná medzinárodná organizácia pôsobiaca v tejto oblasti, by mala zohrávať proaktívnu úlohu v záujme zlepšenia koordinácie so systémom OSN. Osobitný zástupca generálneho tajomníka OSN zohráva v tomto kontexte kľúčovú úlohu, najmä z pohľadu zabezpečenia efektívneho prepojeného riadenia v rámci systému OSN vrátane prepojenia so skupinou pre globálnu migráciu. Globálne fórum o migrácii a rozvoji (GFMD) sa osvedčilo ako dôležité fórum pre priame a otvorené diskusie. Toto fórum zintenzívnilo dialóg a výmenu informácií s občianskou spoločnosťou a organizáciami migrantov. Vďaka neformálnemu charakteru celého procesu fórum prispelo aj k vytvoreniu dôvery medzi jednotlivými zainteresovanými stranami. Túto dôveru je potrebné zachovávať aj naďalej. Ďalší pokrok by mohol nastať v súvislosti s následnou kontrolou a monitorovaním vykonávania odporúčaní, ktoré boli stanovené v rámci globálneho fóra o migrácii a rozvoji. V súlade s prioritami predsedníctva globálneho fóra o migrácii a rozvoji v roku 2014 by sa mala pozornosť venovať aj tomu, aby sa fórum viac zameriavalo na rozvoj.

Európska únia bude aj naďalej aktívnym a odhodlaným partnerom v rámci mnohostrannej spolupráce. V súlade s Lisabonskou zmluvou by mala EÚ ako právny subjekt so špecifickými kompetenciami v oblasti migrácie a rozvoja zohrávať dôležitú úlohu vo všetkých príslušných medzinárodných migračných orgánoch.

4.4. **Kľúčové body dialógu na vysokej úrovni**

- *Všetky štáty by sa mali zapojiť do medzinárodného dialógu a spolupráce s partnermi, určiť spoločné priority a posilniť bilaterálne a regionálne riadenie migrácie. Je potrebné usilovať sa o účinné zapojenie občianskej spoločnosti do globálneho, regionálneho, vnútroštátneho a miestneho plánovania v oblasti migrácie a rozvoja.*
- *Darcovia a iní aktéri rozvoja by mali účinne začleniť otázky migrácie a mobility do svojich rozvojových politik a nástrojov. Mali by sa zhromaždiť ďalšie dôkazy*

¹² Pracovný dokument útvarov Komisie s názvom „Správa EÚ o súdržnosti politik v záujme rozvoja z roku 2011“, SEK(2011) 1627 v konečnom znení.

o vzájomných prepojeniach medzi mobilitou osôb a rozvojom, ako aj vytvoriť operatívne nástroje na podporu začlenenia migrácie.

- *S cieľom maximalizovať výhody, ktoré môže migrácia priniesť v súvislosti s rozvojom, je potrebné vynaložiť viac úsilia na vytvorenie dostatočnej vedomostnej základne. Mal by sa takisto dosiahnuť konsenzus, čo sa týka typu údajov a podávania správ, ktoré sú potrebné na vytvorenie spoľahlivých a porovnateľných prehľadov o otázkach migrácie na regionálnej aj globálnej úrovni. Dôležité je preskúmať aj mechanizmy na zdieľanie vnútroštátnych údajov, ako sú napr. migračné profily. Okrem toho by sa mali presadzovať iniciatívy na podporu rozvojových krajín a posilňovanie ich kapacít, pokiaľ ide o zhromažďovanie a analyzovanie údajov o vzťahoch medzi migráciou, mobilitou a rozvojom. Podporovať by sa mala aj účinná koordinácia v oblasti zhromažďovania údajov a výskumu na celosvetovej úrovni.*
- *Agentúry OSN a medzinárodné organizácie by sa mali zaviazali, že vytvoria plne integrovaný a koordinovaný medzinárodný program migrácie, a to s cieľom zminimalizovať prekrývajúce sa kompetencie a plytvanie obmedzenými zdrojmi.*

5. OKRÚHLÝ STÔL 4: PODPORA MEDZINÁRODNEJ A REGIONÁLNEJ MOBILITY PRACOVNEJ SILY A JEJ VPLYV NA ROZVOJ

5.1. Mobilita pracovnej sily

Európska únia predstavuje jedinečný príklad toho, ako je možné dosiahnuť regionálnu integráciu a aký je jej prínos pre rozvoj. Vytvorila jednotný hospodársky priestor a jednotný priestor voľného pohybu, kde môže cestovať, študovať, pracovať a bývať viac ako 480 miliónov európskych občanov. Únia postupne buduje svoj **integrovateľný trh práce** a vytvára systémy na uznávanie odborných kvalifikácií a prevod sociálnych a dôchodkových práv medzi členskými štátmi. Mobilita pracovnej sily v rámci EÚ prináša početné výhody vrátane hospodárskej konvergencie a zdieľania schopností medzi členskými štátmi, ale aj väčšieho počtu prevodov remitencií v rámci EÚ či menšieho tlaku na trhoch práce, ktoré čelia vysokej nezamestnanosti. Právne predpisy EÚ¹³ zaručujú štátnym príslušníkom nečlenských krajín EÚ právo na mobilitu, ktoré im umožňuje žiť a pracovať v inom členskom štáte.

V dnešnom vysoko konkurenčnom a **globalizovanom hospodárstve**, napriek vysokej miere nezamestnanosti v EÚ, zohráva migrácia pracovnej sily z krajín mimo EÚ kľúčovú úlohu v úsilí EÚ vybudovať vysokokvalitnú prispôsobivú pracovnú silu, ktorá bude primerane reagovať na rôzne demografické a hospodárske zmeny. Európska únia je odhodlaná čo najlepšie využiť svoju domácu pracovnú silu vrátane migrantov, ktorí už legálne žijú v EÚ, a poskytovať možnosti pre legálnu hospodársku migráciu v oblastiach, kde je zaznamenaný nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily.

S rastúcou medzinárodnou mobilitou (pracovnej sily) je potrebné zintenzívniť prácu v oblastiach, ako je uznávanie zahraničných dokladov o vzdelaní, preskúmanie prenosnosti dôchodkových práv a ďalšie nároky vyplývajúce zo sociálneho zabezpečenia, podľa možnosti aj na medzinárodnej úrovni. Medziagentúrny orgán sociálnej ochrany, na ktorom sa krajiny zoskupenia G20 dohodli v roku 2011, by napr. mal zvážiť riešenie otázky sociálnej ochrany migrantov.

Regionálna mobilita pracovnej sily je tiež kľúčovým faktorom migrácie v rozvojových regiónoch, kde predstavuje dôležitú stratégiu na zabezpečenie živobytia. Mobilita pracovnej

¹³ Smernica o dlhodobom pobyte (2003/109/ES) alebo smernica o modrej karte (2009/50/ES).

sily prispieva k dosiahnutiu lepšieho súladu medzi ponukou a dopytom na trhu práce. V súvislosti s meniacim sa prerozdelením v rámci svetového bohatstva sa viaceré rozvojové krajiny postupne stávajú cieľovými krajinami pre migráciu pracovnej sily medzi jednotlivými regiónmi. Svetová hospodárska kríza skutočne spôsobila zvýšenú mobilitu pracovnej sily z členských štátov EÚ do niektorých krajín Latinskej Ameriky a Afriky. Riadiace rámce pre migráciu pracovnej sily sú však v mnohých cieľových krajinách s nízkymi a strednými príjmami nedostatočné. Preto by ich bolo treba posilniť a podporiť tak vplyv migrácie na rozvoj či zabezpečiť primeranú ochranu a dôstojné pracovné podmienky pre migrujúcich pracovníkov.

Mimoriadna pozornosť by sa mala venovať úlohe **regionálnych organizácií** pôsobiacich v tejto oblasti, pretože majú predpoklady zlepšiť riadenie mobility pracovnej sily na regionálnej úrovni. Európska únia má záujem podeliť sa o skúsenosti týkajúce sa riadenia mobility pracovnej sily, a to aj s regionálnymi organizáciami v krajinách s nízkymi a strednými príjmami.

5.2. Kľúčové body dialógu na vysokej úrovni

- *Všetky štáty by mali preskúmať súčasné prekážky súvisiace s mobilitou osôb a odstrániť tie, ktoré nie sú z hľadiska bezpečnosti opodstatnené a ktoré zbytočne bránia hospodárskej konkurencieschopnosti a regionálnej integrácii. Osobitná pozornosť by sa mala venovať zjednodušeniu prístupu pre cestujúcich bona fide a zníženiu poplatkov za vydanie dokumentov či poplatkov týkajúcich sa prijímania zamestnancov. V tomto kontexte by sa malo zvážiť aj zvolanie konferencie o medzinárodnej mobilite pracovnej sily a rozvoji v rámci OSN.*
- *Je potrebné podporovať rôzne procesy a regionálne organizácie, ktorých cieľom je presadzovať riadnu migráciu medzi jednotlivými regiónmi a mobilitu medzi rozvojovými krajinami.*
- *Mala by sa podporovať aj mobilita pracovnej sily medzi regiónmi, programy rozvoja zručností a pravidlá pre uznávanie kvalifikácie a vydávanie certifikátov, a to najmä v odvetviach, v ktorých chýba vyškolený personál a v ktorých by mohli byť migrujúci pracovníci veľkým prínosom. Zároveň sú potrebné spoľahlivé prehľady trendov týkajúce sa kvalifikácie, ktorá sa vyžaduje v jednotlivých regiónoch¹⁴. Mohli by totiž poskytovať informácie o programoch rozvoja zručností alebo o možnostiach mobility.*
- *Ďalším krokom je aj podpora hospodárskeho a sociálneho rozvoja krajín pôvodu a cieľových krajín, kvôli ktorej je potrebné uľahčiť cirkulujúcu migráciu.*
- *Dôležitým bodom je podpora účinného prístupu k sociálnemu zabezpečeniu v hostiteľských krajinách, ako aj podpora prenosnosti sociálnych a dôchodkových práv, napr. aj prostredníctvom bilaterálnych alebo regionálnych dohôd. Mohlo by to totiž zjednodušiť mobilitu a cirkulujúcu migráciu a istým spôsobom odradiť ľudí od nelegálnej práce.*

6. ČO BY MALA EÚ UROBIŤ: ĎALŠIE KROKY SMEROM K UPEVNENIU VZŤAHU MEDZI ROZVOJOM A MIGRÁCIOU

Vyššie uvedené kľúčové body sú určené celému svetovému spoločenstvu. Európska únia však môže a mala by mnoho krokov podniknúť v rámci vlastných politík a programov.

¹⁴ EÚ s týmto cieľom zrealizovala projekt Prehľad zručností (zatiaľ nedokončený): <http://euskills panorama.ec.europa.eu/>.

Vo svojej externej migračnej politike už EÚ dosiahla významný pokrok, najmä pokiaľ ide o maximalizáciu vplyvu, ktorý má migrácia do EÚ na rozvoj v krajinách pôvodu. Únia je pripravená ďalej pracovať na „tradičných“ otázkach (remitencie, diaspóry, únik mozgov, cirkulujúca migrácia).

Výzvy a príležitosti týkajúce sa vzťahu medzi rozvojom a migráciou, ktorým čelia partnerské krajiny, sú však oveľa zložitejšie a komplexnejšie ako tie, ktoré sa riešili doteraz. Komisia zabezpečí, že budúce kroky EÚ v oblasti migrácie a rozvoja budú skutočne **komplexné** a budú riešiť všetky pozitívne aj negatívne vplyvy rôznych foriem migrácie na udržateľný **hospodársky, sociálny a environmentálny rozvoj** v krajinách s nízkymi a strednými príjmami, či už ide o **krajiny pôvodu alebo cieľové krajiny**. Preto je potrebné, aby sa pozornosť upriamila práve na otázky rozvoja. Ak sa má tento komplexný prístup premeniť na skutočnosť, je dôležité prijať v kontexte rozvojovej politiky EÚ opatrenia, ktoré budú lepšie riešiť rôzne otázky. Napr. je nevyhnutné:

- **Rozšíriť opatrenia prijímané v „tradičných“ oblastiach migrácie a rozvoja o kontext juh – juh**, najmä identifikáciou prostriedkov na zjednodušenie tokov remitencií medzi rozvojovými krajinami a podporou výskumu, ktorý umožní lepšie pochopiť úlohu diaspór v krajinách s nízkymi a strednými príjmami v rámci rozvoja v ich krajinách pôvodu.
- Skúmať možnosti, ako by bolo možné znížiť náklady a zvýšiť prínos migrácie a mobility pre **cieľové krajiny** s nízkymi a strednými príjmami a upriamiť pozornosť najmä na toky medzi jednotlivými regiónmi. V tejto súvislosti by sa mala podporovať **súdržnosť medzi vnútroštátnymi politikami zamestnanosti a aktívnou migráciou pracovnej sily**.
- Prehĺbiť pochopenie **sociálnych a hospodárskych dôsledkov migrácie** na rozvoj, najmä v odvetviach, ako je zdravotníctvo, vzdelávanie, zamestnanosť a poľnohospodárstvo.
- Podniknúť kroky smerom k **úplnému začleneniu nútenej migrácie do programu v oblasti rozvoja a migrácie** a zabezpečiť, aby boli utečenci a iní nútení migranti začlenení do dlhodobého plánovania rozvoja. Komisia bude okrem toho presadzovať začlenenie problematiky pretrvávajúcich ťažkých situácií s utečencami do programu rozvoja a bude sa usilovať o to, aby vlády hostiteľských krajín zohľadnili tieto situácie a ich možný pozitívny prínos, čím by sa predišlo ďalšiemu vysídľovaniu a podporilo by sa úsilie o nájdenie trvalého riešenia.
- Podrobnejšie skúmať a zaoberať sa vzťahmi medzi **zmenou klímy, zhoršovaním stavu životného prostredia a migráciou**, vrátane toho, aká je dôležitá adaptácia na zmenu klímy a znižovanie rizika katastrof pre obmedzenie vyst'ahovania. Pozornosť by sa mala venovať aj skúmaniu úlohy migrácie ako stratégie, ktorá môže pomôcť lepšej adaptácii a výraznejšiemu zníženiu rizika katastrof.
- Podrobnejšie skúmať vzťahy medzi **mobilitou a rozvojom** vrátane vzťahov medzi vnútornou a medzinárodnou mobilitou a medzi mobilitou a urbanizáciou.

Komisia bude navyše v rámci globálneho prístupu k migrácii a mobilite a v rámci programu zmien podporovať **riadenie migrácie a účinnú politickú súdržnosť** na všetkých úrovniach, aby bolo možné využiť potenciál migrácie a mobility ako **klúčových faktorov rozvoja**. Komisia podnikne tieto kroky:

- i. Podporí začlenenie **migrácie do rozvojových stratégií**. Pokiaľ ide o vlastnú rozvojovú spoluprácu EÚ, Komisia bude naďalej vykonávať cielené tematické

financovanie a zdvojnásobi svoje úsilie o začlenenie rozmeru migrácie do rozvojových iniciatív v tých odvetviach, v ktorých to bude vhodné. Okrem toho je Komisia pripravená pomôcť rozvojovým krajinám so začlenením migrácie, napr. presadzovaním rozšírených migračných profilov a vnútroštátnych stratégií v oblasti migrácie.

- ii. **Zintenzívni riadenie migrácie a spoluprácu v rozvojových krajinách a medzi nimi**, najmä na regionálnej úrovni, čím sa bude snažiť zlepšiť výsledky v oblasti rozvoja v krajinách pôvodu, tranzitu a v cieľových krajinách. Komisia je pripravená podporovať budovanie kapacít vo všetkých príslušných oblastiach, napr. aj tým, že sa podelí o svoje odborné poznatky týkajúce sa ochrany ľudských práv migrantov, integrácie, systémov migrácie pracovnej sily, azylu, medzinárodnej ochrany, boja proti pašovaniu a obchodovania s ľuďmi, integrovaného riadenia hraníc atď. Takéto opatrenia by mali byť plne v súlade s cieľmi príslušných rozvojových stratégií, ktoré súvisia s migráciou.
- iii. Bude naďalej presadzovať **prístup zameraný na migrantov**, ktorý predstavuje prierezovú prioritu všetkých aktivít EÚ v oblasti migrácie a rozvoja a ktorého cieľom je podporovať migrantov v tom, aby boli účinnejšími aktérmi rozvoja. Iniciatívy by mali vychádzať zo skutočnosti, že je potrebné uvedomiť si dôsledky týchto aktivít na jedincov, ale aj celé spoločenstvo vrátane samotných migrantov, hostiteľských spoločenstiev a ľudí, ktorí zostali vo svojej krajine.

Komisia bude každý druhý rok informovať o pokroku v súvislosti s vyššie uvedenými iniciatívami vo svojej správe o globálnom prístupe k migrácii a mobilite, ako aj v správe o vykonávaní Programu zmien.

7. ZÁVER

Európska únia vytvorila priestor voľného pohybu osôb medzi európskymi krajinami, čo mnoho ľudí na celom svete vníma ako určitý zdroj inšpirácie. V duchu partnerstva ako prvá vytvorila vyváženú a komplexnú externú migračnú politiku. Je najväčším svetovým poskytovateľom rozvojovej pomoci a významnú pomoc bude poskytovať aj v nasledujúcich rokoch. Únia je pripravená podeliť sa o svoje skúsenosti so zainteresovanými krajinami a organizáciami. Zároveň dúfa, že dialóg na vysokej úrovni v roku 2013 bude znamenať začiatok novej éry globálnej spolupráce v oblasti migrácie a rozvoja.

Komisia vyzýva všetky príslušné agentúry a medzinárodné organizácie pôsobiace v oblasti migrácie a rozvoja, aby na **globálnej úrovni** zaujali **súdržnejší, komplexnejší a lepšie koordinovaný prístup**. Svetovému spoločenstvu je potrebné umožniť, aby využilo príležitosti a riešilo problémy spojené s medzinárodnou migráciou. V dnešnom globalizovanom svete čelia všetky krajiny podobným problémom, a to aj vo vzťahu k migrácii a rozvoju. Jednotlivé krajiny však budú túto situáciu riešiť rôznymi spôsobmi, pretože ich priority, veľkosť a demografické či hospodárske črty sú rozdielne. Je preto potrebné spolupracovať na medzinárodnej úrovni a zaistiť, aby ľudia, ktorí sa sťahujú a hľadajú tak lepší život, mohli uplatňovať svoje práva v bezpečnom prostredí.

Komisia vyzýva tvorcov **rozvojovej** politiky a odborníkov, aby sa viac angažovali v otázke upevnenia vzťahu medzi rozvojom a migráciou, a to jednak lepším začlenením migrácie a mobility do programu rozvoja, ako aj intenzívnejšou účasťou v príslušných medzinárodných fórach. Proces rozvoja sa opiera o mobilitu, ktorá je nevyhnutná pre zosúladzovanie potrieb na trhu práce, ale takisto zjednodušuje prevody sociálneho, finančného a ľudského kapitálu. Rozvoj podporuje mobilitu aj tým, že ľuďom poskytuje viac zdrojov, a tak im vďaka migrácii dáva možnosť hľadať nové príležitosti. Mnohé procesy budú mobilitu podporovať aj

v budúcnosti, a to napr. zmeny súvisiace s prerozdelením v rámci svetového bohatstva, hospodárska integrácia na regionálnej a globálnej úrovni a zhoršovanie stavu životného prostredia v spojitosti so zmenou klímy. Ak majú úvahy o rozvoji v 21. storočí splniť svoj účel, je potrebné v plnej miere zohľadniť úlohu migrácie a mobility ako kľúčových faktorov rozvoja a uznať dôležitú úlohu účinného riadenia migrácie pri obmedzení potenciálnych negatívnych vplyvov migrácie na rozvoj.

Komisia napokon vyzýva tvorcov **migračnej** politiky a odborníkov, aby v migračnej politike plne zohľadnili otázky rozvoja a prevzali väčšiu zodpovednosť za rešpektovanie a ochranu ľudských práv všetkých migrantov a vo všetkých aspektoch riadenia migrácie. Migrácia a mobilita evokujú slobodu. To znamená, že každý človek by mal mať možnosť a príležitosť ovplyvniť svoj život, či už po ekonomickej alebo sociálnej stránke. Dodržiavanie ľudských práv nemá vplyv len na samotných migrantov, ale je prínosom aj pre spoločnosť, z ktorej migranti pochádzajú a v ktorej žijú a pracujú. Posilňovanie postavenia jednotlivcov v rámci využívania im udelených práv je úspešná stratégia, a to z pohľadu účinného riadenia migrácie, ako aj z pohľadu trvalo udržateľného rozvoja.

Dialóg na vysokej úrovni v roku 2013 by mal prispieť k riešeniu aktuálnych celosvetových problémov, a to najmä tým, že podporí zaradenie migrácie a mobility medzi dôležité prierezové priority rámca pre rozvoj po roku 2015, ako aj tým, že vďaka nemu budú migrácia a mobilita uznané za kľúčové faktory celosvetového rozvoja.